



## SAMARBEJDE MELLEML FOLKE- OG MUSIKSKOLE

*Fem spor i ny dansk musik* lægger op til et tværprofessionelt samarbejde mellem folkeskole og musikskole. Samarbejdet mellem folkeskolelærer og musikskolelærer går sjældent af sig selv. Det er derfor vigtigt, at man går ind i samarbejdet med omtanke, hvilket giver mulighed for at håndtere eventuelle problemer i opløbet. Nedenstående guidelines er en række praktiske anbefalinger til musikunderviseren, der kan være med til at sikre den bedst mulige start på et samarbejde. Anbefalingerne bygger på et udviklingsarbejde, 1+1=3 der blev gennemført i 2014-2015 i de fire sønderjyske kommuner.

### HVORFOR SAMARBEJDE?

Det, at bringe musikskolelærerens professionelle musiske kompetencer ind i skolens undervisning i et samarbejde med folkeskolelæreren, skaber mulighed for at give undervisningen et kvalitativt løft, der kan blive en stor gevinst for eleverne. De får gennem mødet med musikskolelæreren mulighed for at komme tæt på den levende musik, for selv at spille sammen med musikskolelæreren, og for at møde et passioneret menneske, der kan udtrykke sig kunstnerisk.

De kompetencer som musikskolelærere generelt har, er normalt ikke repræsenteret i folkeskolens musikundervisning, og vil kunne bidrage til elevernes æstetiske dannelse. Det tværprofessionelle samarbejde vil desuden også kunne bidrage til at udvikle både folkeskolelærerens og musikskolelærerens professioner.

### LÆR HINANDEN AT KENDE - DEL EN MUSIKTIME

Del en enkelt musiktime, inden I begynder at forberede den fælles undervisning. Det er ligetil, kræver ingen forberedelse – og så er man i gang.

- Det giver mulighed for at spare meget samtaleid, når man skal forberede sig, fordi begge parter allerede er godt informeret på en række punkter
- Musikskolelæreren vil gennem folkeskolelærerens undervisning få et indblik i klassens kultur, "tonen" i klassen, elevernes niveau mv.
- Musikskolelæreren kan blot ved at præsentere sig selv og vise sit instrument begynde at få et forhold til eleverne og lære dem at kende
- Begge undervisere får på denne måde hurtigt en fornemmelse af hinanden og af, hvordan man hver især fungerer med klassen

Det kan måske virke lidt grænseoverskridende for nogle undervisere at indlede med at overvære hinandens undervisning. Men det kommer man alligevel til, og erfaringen er, at jo hurtigere man kommer over sin blufærdighed overfor hinanden – jo bedre.

### MUSIKSKOLELÆRERENS FØRSTE TIMER SAMMEN MED ELEVERNE

Det er vigtigt, at musikskolelæreren træder i karakter som musiker i de første timer sammen med eleverne. Det legitimerer overfor eleverne, hvorfor musikskolelæreren er der, da det bliver åbenbart, at han/hun kan noget særligt, som de ikke oplever til dagligt.



Ideer til musikskolelærerens første timer med eleverne

- Spil et solostykke eller to for eleverne
- Præsenter instrumentet – gerne i dialog med eleverne
- Spil forskellige melodier, som eleverne kender fra deres sangrepertoire, film mv. – lav en gætteleg
- Spil forskellige fraser med forskelligt udtryk og lad eleverne imitere dem med stemmen og vær på den måde i musikalsk dialog med eleverne
- Spil en stemning – lad eleverne finde frem til, hvilken stemning de synes, det er. (Skriv evt. nogle stemninger op på tavlen eller brug stemningshoveder. Se f.eks. vokalmusik, Hugi Gudmundsson, musikoplevelse, elevside)
- Fortæl om hvordan du blev musiker
- Fortæl om din øvning – hvor meget, hvor længe og hvordan

## ANBEFALINGER TIL FOLKESKOLELÆRERENS ROLLE

I 1+1=3 har folkeskolelærere og musikskolelærere fremhævet, at nogle af de bedste undervisningssituationer har været dem, hvor de har haft en klar rollefordeling. Erfaringen er, at det især i begyndelsen af samarbejdet er særdeles vigtigt.

### Før undervisningen

- Forbered eleverne på at musikskolelæreren kommer – fortæl om musikskolelæreren og han/hendes instrument og om, hvad I skal lave sammen
- Forbered evt. noget af det I skal lave sammen med musikskolelæreren, så eleverne ved, hvad der skal arbejdes med. De kan evt. blot have lyttet til musikken, men I kan også have taget hul på en opgave, som musikskolelæreren bliver koblet på, når han/hun kommer.

### I undervisningen

- Vær klasserumsleder og oprethold de regler, der gælder i klassen
- Styr tiden og undervisningsplanen. Sæt rammen om undervisningen og fortæl eleverne, hvad I skal arbejde med, og hvad de skal lære
- Understøt musikskolelæreren i de ting han/hun står for. Det er vigtigt at kende til alt det, musikskolelæreren skal lave, ellers er det ikke muligt at understøtte vedkommende
- Opstår der problemer for musikskolelæreren, så grib ind og hjælp til. Tilstræb at I kan have et pingpong, og at det er problemfrit, at folkeskolelæreren griber ind og hjælper med at forklare noget, hvis det skønnes hensigtsmæssigt
- Bidrag til at kitte undervisningen sammen og referer til det, eleverne ved i forvejen
- Hold kontakt med musikskolelæreren om pauser, revidering af undervisningsplanen mv.
- Vær åben overfor selv at eksperimentere og prøve noget nyt/indtage en ny rolle i undervisningen

### Efter undervisningen

- Tal med eleverne om timerne med musikskolelæreren
- Repeter gerne (dele af) det I har lavet sammen med musikskolelæreren. Hvis I evt. har optaget det, I har lavet, så lad eleverne høre det og tal med dem om det.



## ANBEFALINGER TIL MUSIKSKOLELÆRERENS ROLLE

- Vær først og fremmest en kunstnerisk ressource i undervisningen og inddrag stemme/instrument så meget som muligt
- Vær villig til at gøre noget nyt og at gå ud over den vante faglighed (f.eks. at improvisere, vejlede i gruppearbejde mv.)
- Bidrag til at undervisningsplanen bliver overholdt med rollefordeling og tid
- Hold målet med undervisningen for øje og understøt folkeskolelærerens undervisning
- Hold god kontakt med folkeskolelæreren undervejs.

## SKABELON TIL UDARBEJDELSE AF EN UNDERVISNINGSPLAN

Skabelon til udarbejdelse af Undervisningsplan

På lærersiderne der hører under de enkelte spor, er der udarbejdet forslag til, hvordan undervisningen progressivt kan skride frem med en fordeling af opgaver mellem folkeskolelærer og musikskolelærer. Trods det er det alligevel særdeles vigtigt sammen at lave en undervisningsplan til timerne. Erfaringen er, at en detaljeret undervisningsplan som hovedregel er en forudsætning for en god undervisning, for en klar struktur og for et godt samarbejde. Jo nyere ens samarbejde er, jo mere omhyggelig bør man være med undervisningsplanen.

Det må aftales, hvilke aktiviteter, der skal arbejdes med, hvor lang tid der skal bruges på dem, og hvem der gør hvad. Begge parter må også være enige om, hvad der skal fokuseres på, at eleverne skal lære og hvilke tegn, der vil være på, at eleverne rent faktisk har lært det, der var hensigten. Disse punkter er vigtige, da de bliver styrende for undervisningen og kan sikre, at begge undervisere holder sig målet for øje.

Det har ofte vist sig, at meget ligger implicit for hhv. en folkeskolelærer og en musikskolelærer, når de taler sammen. Det kan medføre mange misforståelser. Udarbejdelsen af en undervisningsplan kan være med til at ekspliciterer det, man hver især tænker og forstår ved aftalerne. Det er også her i planlægningen, at man kan udveksle ideer, få indsigt i hinandens professioner og lære af hinanden.

## SPØRGSMÅL TIL EVALUERING OG REFLEKSION EFTER UNDERVISNINGEN

Til undervisernes evaluering af elevernes læring anbefales det at tage udgangspunkt i de to nederste felter i den fælles undervisningsplan.

En fælles refleksion efter undervisningen er ligesom planlægningen med til at befordre udviklingen i det tværprofessionelle samarbejde, og også her er der rig mulighed for at give hinanden faglig og didaktisk sparring. Den åbne undersøgende tilgang fra begge underviseres side er vigtig, hvis man vil arbejde udviklingsorienteret. Man må så at sige stille sig til rådighed for samarbejdet og ikke betragte en undervisningssituation, der er fejlet – eller hvor man selv har fejlet – som et nederlag, men som en mulighed for at blive klogere.

Det anbefales at tage udgangspunkt i følgende evalueringsspørgsmål.



## ALLE LÆRER NOGET NYT - ELEVER, FOLKESKOLELÆRERE OG MUSIKSKOLELÆRERE

Neden for er der samlet en række udsagn fra elever, folkeskolelærere og musikskolelærere om det udbytte, de har fået gennem den tværprofessionelle undervisning i 1+1=3.

### Eleverne har givet udtryk for

- at de har lært en masse
- at de er motiverede
- at de er meget interesseret i musikskolelærerens instrument og hans/hendes sang og spil

### Lærerne har fortalt

- at eleverne i mange tilfælde selv er vendt tilbage til de aktiviteter, de har lavet med musikskolelæreren, og at de generelt har arbejdet fokuseret og koncentreret i undervisningen
- at de vurderer, at elevernes læringsudbytte har været højt
- at eleverne har lært meget ud over det rent faglige, bl.a. om samarbejde, og at sammenholdet i klassen er blevet styrket
- at eleverne har udviklet sig rent følelsesmæssigt, idet de er kommet "tæt" på musikken
- at undervisningen har nået et højere niveau end normalt, og at eleverne har fået mulighed for at præstere mere, end de har mulighed for til dagligt.

### Folkeskolelærerne har givet udtryk for, at de har

- fået mulighed for at lære noget om, hvordan en kunstnerisk ressource kan bruges i undervisningen og dermed noget om, hvordan folkeskolens musikundervisning kan udvikles
- fået mulighed for at lære noget nyt rent fagligt
- fået inspiration til at arbejde på nye måder med et fagligt område

### Musikskolelærerne har givet udtryk for, at de har

- fået mulighed for at lære noget om klasserumsledelse
- lært noget om strukturering af undervisning
- lært noget om afvekslende undervisningsformer
- fået et kendskab til Fælles Mål, som flere synes er inspirerende.

Som det fremgår af ovenstående, så er der med musikskolelæreren som en ny ressource i undervisningen mulighed for at udvikle musikundervisningen til gavn for eleverne. Men der åbnes også mulighed for, at udvikle både folkeskolelærerens og musikskolelærerens kompetencer.

## DET TVÆRPROFESSIONELLE SAMARBEJDE

For at et tværprofessionelt samarbejde skal lykkes, er det vigtigt, at kende til hinandens fagligheder. Det er vigtigt for både at få nogle forestillinger om potentialerne i samarbejdet, men også for at forstå baggrunden for de barrierer, der evt. kan opstå. Nogle generelle forskelle på en folkeskolelærer og en musikskolelærer er, at de har

- Forskellig uddannelsesmæssig baggrund
- Forskellige faglige kompetencer
- Forskellige typer undervisningserfaring
- Forskellige erfaringer med teamsamarbejde



Disse forskelle har ofte stor betydning for både undervisernes syn på eleverne og på, hvordan der skal undervises i musik. Gennem fælles planlægning, gennemførelse og refleksion over undervisningen har underviserne mulighed for at få et indgående kendskab til hinandens fagligheder og kompetencer.

### **Definition af det tværprofessionelle samarbejde**

"I et tværprofessionelt samarbejde er der fokus både på fagligheden og på de normer, vaner, værdier og holdninger, og det ansvar, de involverede professionelle har. I og med at man tager ansvar for gennemførelsen af en opgave sammen med en anden profession, udvikles ideelt set en ny professionsidentitet hos deltagerne. Det sker ved, at professionerne påtager sig og identificerer sig med den fælles opgave, som altså udvider den hidtidige opgave for de involverede professioner." (Andy Højholt, (2013): Tværprofessionelt samarbejde i teori og praksis, Hans Reitzels Forlag).

Ifølge Andy Højholt fordrer det tværprofessionelle samarbejde en indsigt i og forståelse af hinandens fagligheder og den kultur, ens profession er rundet af.

Det fordrer endvidere, at man tager et fælles ansvar for undervisningen, identificerer sig med den fælles opgave og er åben overfor at gøre noget nyt, at påtage sig en ny rolle, at eksperimentere og stille sine kompetencer til rådighed i samarbejdet. Derved har man mulighed for at udvikle sin profession.

Ovenstående syn på det tværprofessionelle samarbejde er det, der er implementeret i læremidlet **Fem spor i ny dansk musik**. Det betyder, at der også er udfordringer for både folkeskolelæreren og musikskolelæreren i læremidlet i forhold til at udvide/overskride sin kendte faglighed.